

Placsintár Dávid

Szamosújvár város polgármestere.

A jelen füzet² hasábjain Placsintár Dávid polgármestert mutatom be írásban és képen. A kép (cliche) 1884-ből való fénykép után készült.

Midőn őseink 1672-ben e hazába jöttek, — Erdélyben, mely akkor még önálló fejedelemséget alkotott, elszóródva telepedtek le. Polgármesterünk őse: Placsintár János Gyulafehérvárt választotta lakásul, hol örmény parochia is alakult, melynek parochusa Budákovics Lázár volt. 1683-ban, midőn Kara Musztafa 200.000-nyi had élén Bécset ostromolni kezdte, Placsintár János, ki a város polgárságának soraiban fegyverrel védte Bécset, e város falai alatt hősi halállal halt el. Fiai: Lukács és Bogdán — atyjuk halála után — Beszterczére költöztek, hol cselédekkel együtt a tatárok ellen védték e várost. Később városunk megalakulásának napjaiban Szamosújvárra jöttek lakózni. Itt senatorokká, egyszersmind Békés-Gyulán a kincstárnak nagy haszonbérloői lettek. A békésmegyei Pero János-féle lázadás elnyomásában mind két fivér

„nem kis tevékenységet fejtett ki.“ Miért III. Károly király Bécsben 1737. áug. 23-án kelt czímerlevelével „részint atyjuk említett vitézségének megjutalmazására, részint saját érdemeik hálás elismerésül“ nemcsak a fivéreket, hanem mindkettőnek összes hozzátartozóit a nemesek közé iktatta. Az idősebb testvérnek, kinek maradvékai déli Magyarországra költöztek ki, — fiága Placsintár Györgyben halt ki, a ki az abszolút korszak alatt Vadkerten hunyta be szemeit örökre. A leány-ág a Gyertyánffy, Dániel és gróf Nákó családokban még él.

Placsintár Bogdán (= Adeodát, Ászvádur) fia Joachim volt; ennek fia Kristóf a lemergeri születésű Bogdánovics Annát vette nőül. Ebből a házasságból származott polgármesterünk édes nagyatyja: Placsintár Dávid nagykereskedő és városi kir. pénztáros, ki Karátsonyi Veronikával lépett házassági frigyre. Ennek fiától: Placsintár Gratiántól, ki Barta Katalint vette nőül, s ki 1848-ban városi tanácsnok és 1849-ben városi főbíró volt, született Placsintár Dávid 1826. szept. 14-én Szamosújvárt. Szülővárosában kezdette el az elemi iskolát és Beszterczén végezte; a gymnasium alsóbb osztályait Kolozsvárt és a felsőbket Gyulafehérvárt tanulta a tudós Lukácsi Kristóf mentorsága alatt. A bölcsészeti és jogi tanfolyamot Kolozsvárt fejezte be. 1846-ban felesküdütt a kir. táblához tiszt. irnoknak; de atyja határozott kívánságára, ki tulajdonosa volt a nagyatyja, Karátsonyi Gratián által Szamosújvárt 1788-ban megnyitott reáljogú gyógytártnak, — a gyógyszerészeti pályára adta magát. A gyógyszerészetet 1851-ben végezte Bécsben, mely évben oklevelet is kapott. Ezen időtől kezdve atyja gyógytártnak működött. . .

Később (1860) tagja lett a város azon képviselőtestületének (communitas), mely az absolutismus alatt hazafiságból önkényt lemondott; de 1863-ban az új képviselet, mely az 1847-iki alapon választatott meg, alszónokává (vice-orator) tette. Ebben a minőségben a communitástól azt a megbizást kapta, hogy dr. Gajzágó László és Hrobony Pál bizottsági tagok társaságában városunkban sétatért létesítsen. Ezen bizottságnak, mely örömmel fogott hozzá a kedves munkához, ki-

pótolhatlan segédkezet nyújtott Mihály Ferencz dobokamegyei törvényszéki elnök és a szászrégeni születésű, alig 22 éves Hönig Samú nevű fegyencz. És rövid két év alatt (1863—1864) megteremtették az ország egyik legszebb sétaterét. E párját ritkító sétatér, melynek szép, változatos beosztásán gyönyörrel legelteti szemeit az egész vidék, — ma az egész város üdülő-helyét képezi.

1863-ban jelentékeny részt vett pártjával, az úgynevezett „patika-párt“-tal abból a hazafias munkából, mely oda működött, hogy városunk olyan képviselőket válasszon a „szebeni Landtag“-ba, kik be ne menjenek...

A képviselő-testület 1872. jún. 11-én tartott tisztújító gyűlése polgármesterré választotta Placsintár Dávidot. Filep Samú elnök-főispán a tisztújító-gyűlést bezáró beszédének ezek voltak a végszavai: „Ha az elvállalt köteleességeknek közmegelegedésre lett teljesítése után általános elégtelenség követendi a tekintetes tanács hazafias törekvéseit, senki sem lesz boldogabb nálamnál, kinek a szerencse jutott Önöket díszes hivatalukba ezennel bevezethetni. A Gondviselés Szamosújvár újonnan választott tisztikarát hosszasan boldogúl éltesse.“

És most tovább lapozom a mondott tisztújító gyűlésről 1872—986 szám alatt vezetett jegyzőkönyvet, melyből szó szerint ide iktatom a következő részletet: „Erre a csak most felesketett polgármester: Placsintár Dávid a maga és a vele együtt beállított(?) összes tisztikar nevében köszönetét fejezván ki elnök-főispán ő méltóságának, a szervezés keresztülvitelében tanúsított higgadt és tapintatos eljárásáért — és a nélkül, hogy nagyhangzású ígéretekkel kívánná választóit ámitani, egyedül a jóakaratot és tiszta szándékot hangoztatva, melylyel új és nehéz pályájára lép, ünnepélyes fogadást tesz: hogy letett esküjéhez és multjához hiven, mint hazánk nagy fia Deák Ferencz elveinek szerény, de feltétlen apostola, igénytelen tehetségét minden körülmények között arra használandja fel, hogy a törvény és a városi közönség által megállapított s felsőbb helyen jóváhagyott szabályrendeletekben kijelölt korlátok között s azoknak teljes érvényt szerezve, a király, haza és egyesek java és bol-

dogulása előmozdítottassék. Részéről az irányában, érdemlensége daczára nyilvánult bizalmat meleg szavakkal köszönnévén meg, kijelenti, hogy ő párt- és személyre való tekintet nélkül mindenkinek osztatlan szeretettel nyujt békejobbot, kérve az összes tisztí kart, melynek csupán együttes közreműködésétől tartja nehéz feladatát megoldhatónak, valamint választóit, hogy nagybecsű bizalmukkal csak is addig legyenek szivesek őt megajándékozni, míg arra méltónak találандják. Éljen a király, éljen a haza, éljen hazánk nagy fia: Deák Ferencz, éljen Szamosújvár város közönsége!”

Ez volt rövid, őszinte beköszöntője. Igy szólott, hogy azután még kevesebbet beszéljen. Inkább a tettnek, mint a szónak a barátja. A közgyűléseken is csak akkor szól, ha szükséges. — Polgármestersége kezdetén rendeztetett be a polgári kórház előbb hat, később tizenkét ágyra. — Megszerezte a városalapító Verzereskul Oxendius örömeny kath. püspök olajfestményű a rezképének egyetlen fenmaradt példányát, mely most a tanácsház egyik termét diszesíti. — Indítványára a közgyűlés alapítványokat tett, melyeknek kamatait ma is szegény sorsú, jó magaviseletű, szorgalmas tanulók élvezik. — Kiköveztetett a város belterületének azon hátralevő része, mely még kikövezetlenül állott. — Hivataloskodásának ideje alatt jött be az állami út, mely azelőtt a város kikerülésével kinn a határon vezetett Deés felé. Ez a helyes intézkedés, mely régi városi közóhajt teljesített, 20000 frtjába került a városnak. — A „Szamos-völgyi vasút” felépítéséhez 15000 frttal járult a városi pénztar. — Polgármesterünk ideje alatt költözött be a kényelmes és csinos lakotanyába, melyre 204.000 frtot költött a város, a honvédhuszárság és épült fel főgymnasiumunk imponant minta-iskolája. — Értésére esett, hogy a kincstárnak kéreői részjosa, mely városunkkal közvetlenül határos, — eladó. Azért egyik nyáron, szabadságideje alatt, Budapestten tudakozódott is a megvétel módozai felől; itthon pedig a közgyűlésen indítványt tett, hogy nagyobbítsa meg a város 120 holdnyi kéreői birtokát a 400 holdat tevő kincstári birtokkal. Megvettük

30000 frton. *) — A város 1887-ben egy bizottságot, mely Placsintár Dávid polgármester, Simay Gergely kir. tanácsos, törvényszéki nyug. elnök, dr. Molnár Antal országgyűlési képviselő és Bokros Elek ügyvéd személyeiből állott, küldött ki avval a határozott utasítással, hogy szüntesse be a város és a kincstár között a „szamosújvári dominium“ visszaválthatása tárgyában hetven év óta huzodó pert és — ha lehet — vegye meg az uradalmat örök áron. A bizottság, melynek a tárgyalás folyama alatt megbecsülhetlen segédkezet nyújtott br. Bánffy Dezső, Szolnok-Dobokamegye akkori érdemes főispánja, a dominiumot megvette; a zálogösszegezen felül még adott a kincstárnak 200,000 frtot. A közgyűlés a bizottságnak hazafias fáradozásáért elismerést és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. És mily csodálatos az isteni Gondviselés! Épen ennek a Simay Gergelynek és Placsintár Dávidnak ősei szintén benne vannak abban a bizottságban, mely 1737-ben 90 esztendőre zálogba vette ezt az uradalmat. Ugyanis 1736-ban és 1737-ben Simay Gergely — a most említett kir. tanácsos urnak szépapja — volt a város főbirája.

Placsintár Dávid, ki a szamosvölgyi-vasút megindulásának napjaiban „a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül“ koronás arany-érem-keresztet kapott, — 1859-ben nősült meg; mívelt neje: P. Ábrahám Pólexina, a szilágysági birtokos P. Ábrahám Jánosnak és terpesdi Markovics Sárának a leánya. E házasságból két kedves leány született: Gizella, dr. Turcsa János cs. és kir. derék ezredorvosnak a felesége, Saroltát pedig Gajzágó Manó kolozsvári keresett ügyvéd vette nőül.

1849-ben választottuk az első polgármestert, addig a város feje „főbiró“ nevet viselt. A város főbiráját rendszeren két esztendőre választotta meg, ki akárhányszor — közkivánatra — még egy vagy két esztendővel megtoldotta szolgálati idejét... azután visszament ismét a senatorok közé. Csak Kovrig Tódor főbiró szolgált egy

---

*) 1872-ben városunk jövedelme 65000 frt volt... és most 80000 frt.

huzamban kilencz évig (1825—1833). Novák Márton majdnem 16 évig (1834—1849 jún. 15) és Jakabb Bogdán 12 évig (1849. júl. 10—1861 tavasz; 1861. május 29-én Simay Gergely a polgármester). Placsintár Dávid az idén júl. 11-én töltötte be polgármesterségének huszonötödik évét. Egyetlen egy előde sem ült ennyi ideig a polgármesteri székben; kívánunk polgármesterünknek hosszú életet, erőt és állandó egészséget, hogy az eredményes tettek mezején is mulja felül elődeit!

Szongott Kristóf.

Az örmény katona.

— Várt. —

*Apját, anyját, oda hagyván,
Ment az ifjú messze, messze,
Derekán kard, fegyver vállán
Érkezik a harc mezőre.*

*Hangzik a kürt, lő a fegyver,
Hős katonánk előre tör;
Sok halott már földön hever,
Harczosunk im sorokat tör...*

*Tigris gyanánt küzd egymaga,
Bele vegyül a nagy tűzbe,
Nem fél az örmény katona —
Páratlan a vitézsége...*

*Szabdal, vagdal jobbra-balra,
Sokaknak osztogat halált;
Mig az ellenség golyója
Utóvégre rá is talált...*

*Halálából nem a nemzet, —
Ellenei nyertek hasznót.
Egy vitézzel kevesebb lett
Folytatni az ádáz harczot...*

*Távol a hazai földtől —
Atyja, anyja nincs mellette,
Elszakadva övétől,
Könnyet ki sem ejt érte...*

*S majd, ha eljön apja, anyja,
Megnézni a harcz színhelyét:
Nem hogy élve — de sőt halva
Sem találja föl gyermekét!*

Simay Gergely.

Örményország és a keleti események. *)

II.

Alkalmunk volt érintkezni a legkiválóbbak egyikevel azon örmények közül, a kiket a keleti vérengzések pusztító viharai külföldre sodortak.

— Mi a céljuk most önöknek? kérdeztük. Független Örményországot akarnak-e?

— S miért ne? válaszolta.

A függetlenségnek érzése sokkal tiszteletreméltóbb s a török zsarnokság sokkal gyalázatosabb, semhogy meglepett volna ez a felelet. Többet is óhajtottunk azonban tudni.

— Azt hittük, hogy önök beérik a rendes közigazgatás kivívásával s a Törökországgal való békés kiegyezéssel.

---

*) Les Armeniens, les Cretois et l' Europe, par Jean Psychari, (Nouvelle Revue, Livraison du 1-er Mai, 1897.)

— Igen, a mézsárlások előtt ez volt az óhajtásunk; de a rettenetes vérontások után teljes szabadságot kívánunk, önkormányzatot Európának védnöksége alatt.

— S miként vélik ezt elérhetőnek?

— Százával, ezrével engedjük lemészároltatni magunkat, mindaddig, a míg Európa kénytelen lesz meghallgatni bennünket. S ha csak maroknyi örmény marad is, de legalább ők élvezni fogják a mi kiontott vérünk árán megvásárolt szabadságot!

A végsőig való küzdelemnek ebben az elszántságában megnyilatkozni látjuk a teljesen kifejtett nemzeti eszmét. Új ténynyel, új és hatalmas erővel állunk szemben, hatalmasabbal a diplomácia minden számításánál és érdekénél. Avval az érzéssel, mely a nemzeteket teremti és fentartja.

Ez az érzés nem szerepel a diplomaták számításában s kijátsza minden combinatiojukat. Pedig kézzelfogható dolgokban is megnyilatkozik. S Európa hasztalanul zárja be a szemeit, hiában engedi patakokba folyni a vért. Ez az érzés a dolgok erejénél, a történelem törvényénél fogva létre fogja hozni az autonóm Örményországot.

Nem fogják ezt megakadályozni a meg-megújuló kegyetlen vérengzések. Törökország ezekben is csak a maga sorsának végzetes utját követi. A mézsárlásokat nem a mai korban találta fel. Hat évvel Konstantinápoly elfoglalása után már ezt tették a törökök. S a mi most Örményországban történik, annak volt évszázadokon keresztül gyászos színtere Magyarország is.

A törökök alig változtak meg azóta. Sőt ezen a téren még fejlődtek is, a mennyiben ma már kisebb időközökben öldösik le keresztény alattvalóikat, mert közelebb vannak immár a végpusztuláshoz.

Nem szándékozunk megújítani a diarbekiri, sassuni, zeithuni és konstantinápolyi mézsárlások gyászos emlékeit. Bérard Victornak a sultán politikájáról irt nagyérdekű munkája („La politique du sultán“) ország-világ előtt nyilvánvalóvá tette azt, hogy ezeket a vérengzéseket a sultán akarta s a polgári és katonai hatóságok hajtották végre.

Csak egyik jellemző vonását emeljük ki az öldökléseknek. Nem az igazságszolgáltatás éreztette megtorló hatalmát azokkal, a kiket bűnösöknek talált. Nem a felkeléseket nyomták el, nem az volt a cél, hogy büntessenek, hanem hogy bosszút álljanak és terrorizáljanak.

Mahmud sultán, midőn gyanúsakká váltak előtte a janicsárok, a legegyszerűbb módját a védekezésnek abban találta, ha kiirtja valamennyit, az elsőtől az utolsóig. Csakhogy a nemzetekkel szemben nem lehet sikerrel alkalmazni ezt a rendszert. A történelem számos példával bizonyítja, hogy az ily kísérletek megkettőztetik a nemzeti érzésnek erejét. Az örmények életrevaló nép; a középtenger kereskedelmi forgalmának igen jelentékeny része a kezeikben van. S a diplomátia, ha kimérettel viseltetik nemzeti érzéseik iránt, saját honfitársainak az anyagi érdekeit is szolgálja. Azt sem szabad elfelejtenie, hogy az örmények hosszú századokon át az európai polgárisodásnak előőrsei voltak Ázsiában. S ki tudja, vajjon nem lesz-e a jövőben is hivatásuk gátot képezni a legtávolibb keleti fajok előnyomulása ellen!

A diplomátia kicsinyleni, elhanyagolni látszik a nemzeti érzést. Pedig a hazafiság maga is nem egyéb, mint nemzeti érzés s mi lehet méltóbb feladat a diplomatiára nézve, mint ez érzés érdekeinek felkarolásával fejleszteni magát a hazafiságot.

S az egész keleti kérdés különben sem egyéb, mint az érzelem kérdése, a nemzeti öntudatoknak felébredése. Számolnia kell evvel az érzelemmel mindazoknak, a kik azt akarják, hogy a keleti események intézésében befolyásuk legyen.

A diplomatiának nincs egyéb törekvése, mint az, hogy a török birodalom integritásának tiszteletben tartásával elejét vegye az általános conflagrációnak. Pedig éppen ennek a rettegett conflagrációnak kitörését sietteti a nemzeti érzések figyelmen kívül hagyásával. A nemzeti érzések hosszú időket fognak át, — a diplomátia ellenben csak a jelen pillanatnak dolgozik s meg van elégedve, ha valamely nehézséget huszonnégy órára sikerült leküzdenie.

Európa jövődje érdekében is bölcsen cselekednék, ha Keletnek eleven erőit szövetségeseivé tenné. Ha belátná, hogy hiábanvaló dolog szembe szállani a nemzeti érzéssel s hogy annak megnyerésével önnön érdekeit is legjobban szolgálja a diplomatia. Ha megszerettetné magát az örményekkel, Ázsiának legintelligensebb s legtevékenyebb népfajával, a mely Keleten a civilizatiót képviseli s egyik jelentékeny tényezője lehet diadalának!

Dr. Molnár Antal.

Változás.

A mikor elváltam tőle, mosolygó volt, vidám,
És aztán hogy újra láttam, búsan nézett én rám,
Halvány lett az arca,
Megesett a szívem rajta,
Jaj a titkolt szerelemnek,
Végtelen a bújja.

Szép örmény lány soh'se bánkodj, mit sem ér a bánat,
Kapsz szeretőt akárhányat, vágnak is utánad...
De olyan több nincsen,
Nem adok én másra mitsem,
Ha másé lesz, érzem, tudom,
Megszakad a szívem.

Sallak Róza.

A magyarhoni örmény családok

GENEALOGIÁJA

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnévek etymologiai értelmére.

Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával írta **Szongott Kristóf.**

(Első folytatás.)

Ázdczhi (*auungb*): erről a világról való (v. ö. Ánden: Másvilági). Ászd (*auun*) örmény szó: innen, hic, istic, törökül: buradá, bundá. — Ágop Ázczhi. Szam. vár. lev. régi kötelezvényben. — Ázczhi Chácsháduréncz Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731. — Ázczhi

Szêhágéncz Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 75 l. 174 t. Ezek szerint az Ázdezhí (Bundá, Burgyá) család egyik ágának vezetékneve Chácsháduréncz (Kristóffi), másiknak Szêhágéncz (Izsák.) L. Bogdán, Bunda, Burgya, Chácshádur, Szêhág.

B.

Balázs: az uralkodó, a görög βασιλεύς-ból. Az örmény thákávor, chonthikhár magyar fordítása. L. Chonthikhár, Szultán, Thákvor, Vászil. — Balás Imre örmény eredetű, de latin szertartású pap volt Gyulafehérvártt, hol 1822-ben a poesist tanította. E családnév most nincs használatban.

Balog. Balognak nevezzük azt, ki jobbkez helyett mindent balkézzel tesz, pl. eszik, varr, fát vág. Balog máskép Buzeskul Sándor. Szam. vár. lev. összeírás. A Buzeskul (Budzeskul) család egyik ága Balog-ra magyarsította nevét. L. Buzeskul, Kok.

Balta. L. Báltá.

Báb (պապ) örmény szó, jelentése: nagyapa. Örmény akad. szótár II. köt. 599 lapon: պապի հ մեզ ասի իսկ ալ (báb i méz ászí háv ál: báb nyelvünkön háv-nak is mondatik.) — Bábê Bêczásê. Szam. vár. lev. 1736 év. — Bábun Chácsháduréncz Szdéphán. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. 1732 év. A Báb család vezetékneve: Chácsháduréncz (Kristóffi). E családnév előfordul Keleten is: Bághdig Bábáián. „Árévelkh“ 1887. máj 17. 999 sz. L. Ábu, Cheul, Fátter, Geinár, Hául, Pápai, Popoi, Totobej (=Patriczius, Patrik.)

Bábíg (Bábik պապիկ) örmény szó, jelentése: nagyapa, (ig örmény kicsinyítő szócska, jelentése: ka, ke, acska ecske); tehát Bábíg: nagyapácska. E családnév előfordul Keleten is: Vártán Bábigián. „Árévelkh“ 1886 jún. 24. 731 sz. L. Báb, Kátênsusz.

Bádgéráhn (պապիկերաւան) örmény szó, jelentése: festő, pictor. L. Gárdsthiév, Kepus (Kipucz), Nágo, Náschárár, Nikos, Piktör, Zugráv. Bádgéráhn Zádíg. Szam. Ház. II. köt. 2 l. 18 t. 1743. E családnév most nincs használatban.

Bághesháján. Báchese perzsa szó, jelentése: kert; örményül bárdez, têráchd, purászdán, dzághgocz. L. Kertész. Bághesáián=Hortulán (nov. 28). — Ászvádur

Bághesháin. Szam. Ker. I. köt. 110 l. 1399 t. Diráczhu Ászvádur Bágeshá. Szam. Ház. I. köt. 28 l. 274 t. E családnév előfordul Keleten is: Ávedisz Bárdizbánián „Árévékh“ 1887. febr. 5. 917 sz.

Báhágián. Báhág (*qawwūt*) örmény szó, jelentése: ör. felügyelő, custos, Vigilius), törökül: bekdsi. L. Begidsán, Bèrgár, Gergely, Pèndás.

Báhori. Báhri arab szó, jelentése: tengerszinű, kék. Dzerig Báhorinè. Szam. Ház. II. köt. 77 l. 22 t. 1771 év. Kihalt család.

Bájáczi — Bányáról való, Bányai. Baie román szó: akna, bánya; czi (*gib*) örmény képző: ...ról való. Bájá helység Romániában, a határszélen, közel Bukovinához. Az anyakönyvekben Bájáczi, később Báneo, Bánojián, Miklus Ferenczin neog báneájin vèrtin: Nagy-Bányai Ferencz fia Miklós. Szam. Ház. II. köt. 187 l. 22. A Bányai család előbb Nagy-Bányán lakott és e várostól is nyert nevet. — Toder Bájáczi a jlgérb Bányai: Bájáczi Tódor másképp Bányai. Szam. Ház. III. köt. 50 l. 1842. febr. 2. — Bájáczi Chácsko Nigol: Bányai Miklós Kristóf. Szam. Ker. I. köt. 93 l. 22 t. — Chácszig Bájáczi Chutlubei. Szam. Ház. II. 34 l. 38 t. A Bányai család egyik ágának vezetékeve Miklós, a másiknak Chutlube és a harmadiknak Gáspár. Bányai Kristóf alias Gáspár. Szam. ker. társ. iratai közt. — Láthné alias Bányainé. Szam. vár. lev. 1845 év. L. Bájáczi, Chutlube, Gáspár, Láth, Miklós.

Báká, török szó, jelentése: hír. Az Áved, Ávedik családnév török fordítása. Gyergyó. Ker. I. köt. 1765. E családnév most nincs használatban. L. Áved Ávedik.

Báltá, Balta helység Oroszországban. Mánug Toderi Ováneszián Báltái: Báltá Ováneszián Tódor fia Emánuel. Szam. Ház. II. köt. 20 l. 178 t. A Báltá család neve Oháneszián (Jánosi). L. Balta, Beltegár, Ohánesz, Záblu.

Bányai, a Bájáczi család magyar neve. L. Bájáczi, Hèskálá.

Bányász, magyar szó. Márdirosz Báneász: Bányász Márton. Szam. Ker. II. köt. 187 l. 59 t. E családnév most nincs használatban.

Báráncsi. Bárán (*uunpuun*) örmény szó, jelentése: kötél, dsí (török) készítő, csináló; báráncsi: kötélverő. Erzsébetvároson Báráncsi, Medgyesi egy család. Kihalt család.

Báránffi. Michael Báránffi. Szam. vár. lev. 1788 év 351 sz. A Báránffi családnév most nincs használatban. L. Bárány.

Bárány. örményül kárimisz (néha így is Kárémisz) jelentése: bárányhús, miből a hús kihagyásával lett Bárány. A Bárány családnév itt e hazában alakult a Bároncs névből. Martinus Bároncs 1767-ben a cs kihagyásával így írta nevét: Martinus Báron; 1768-ban ugyanaz így: Martinus Bárány és 1773-ban (Szam. vár. lev. 105. sz.) Martinus Bárány alias Kárimisz. L. Bároncs.

Bárányi. Bárányi János erzsébetvárosi kereskedő. Szam. vár. lev. 1818 év, 1400 sz. L. Bárány, Bároncs.

Bárchodár. A bájrakdár elferdített alakja, jelentése: zászlótartó. Az Esztegár család török neve. — Hovszeph Bárchodárián szamosújvári örmény pap (dr. theologiae 1748). — Melikh Luszigi Bárchodárián gám Szeferián giné: Bárchodár vagy Szefer Lukács felesége Regina. Szam. Ház. III. köt. 466 l. 50 t. — Josephus Bárchodár alias Szefer. Szam. vár. lev. 1808. 891 sz. A Bárchodár család egyik ága Szefer. A Bárchodár családnév előfordul Keleten is: Mákár Bárchudárián. „Árévelkh“ 1866. szept. 23. 806 sz. Hazánkban a Bárchodár családnév most nincs használatban. L. Esztegár, Szefer, Zászlófi.

Bárlusz. gúnynév. Párilusz örmény köszöntés, jelentése: Jó reggelt! pári (jó) és lujsz (világosság) örmény szavakból összetéve. E család őse az örmény „párilusz“ köszöntést hibásan „bárlusz“-nak mondotta — és rajta száradt a „Bárlusz.“ Chácsko Bárluszi. Szam. Ház. II. köt. 24 l. 215 t. L. Párlusz.

Bároncs. Bároncz remete emléke márt. 25-én. L. Bárány.

Básániká.—Bása-Niká=Básá-Niko: Miklós basa. Miklós helytartó. Az Edgár család török neve. Kihalt család. L. Edgárián, Fêsfês, Nigol.

Bátrin. Betrân román szó, jelentése: öreg. Bátrin az örmény Dzerig szónak román fordítása. L. Dzarug, Dzerig, Simai, Simá, Simávon, Simon, Zárug, Zerich.

Bázár, perzsa szó, jelentése: vasárnap, *zvarazí* (Cyril), dominica (Dominicus, Domonkos). L. Cziriák, Dominik, Kritsa.

Beczás. A mult század elején lakott egy Gámenczi nevű örmény család Beregszász-on, mely később onnan Szamosújvárra jött lakozni. A szamosújváriak e családot azon város nevére, hol lakott (a közép szótag kihagyásával, Be[reg]szász=Beszász, Beczás) Beczás-nak, vagy a végzőtagról Szász-nak is nevezték. A Beczás=Szász család neve Gámenczi. — Dominikh Bêczás ájl gêrbiv Szász: Beczás másképp Szász Domokos. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 106 t. L. Gámenczi, Szákszon, Szász.

Bedo, Bodó. A Bódog, Boldog rövidített alakja. Beatus, Mákár, Fortunatus. Kihalt család. L. Bódog, Chutlube.

Bedrosz, örmény név, magyarul: Péter. Péter (Petrus) jelentése: kő, szikla, a görög-latin *πέτρος*-ból. A magyar Péterfi, Petőfi, Sziklai és a szláv Petrovics családnév egy jelentésű. L. Dsermág, Esztechno, Fehér, Fêdik, Kápálb, Petrásko, Petri, Petrovics. Csik-Szêpvizen a Bedrosz-ok most Fehér-ek.

Begidsán. A Báhágián család török neve: bekhsdi; ebből lett: Bekdsián, Begidsán. A Szam. Ker. III. köt. 277. l. 90 tétel alatt ez áll: Miklus Begidsán, a lap szélén pedig ez: álj gêrbiv Fekete: Begidsán Miklós, másképp Fekete. Tehát a Begidsán család egyik ága Feketének is neveztetett (1814.) — Thorosz vor mágánuámp gocshi Begidsánkh: Thorosz, ki vezetéknévvel Begidsánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 134. t. A Begidsánok Thorosz-ok. — Trizsi Begidsán alias Sziév-Mitko: Begidsán másképp Fekete Terezia. Szam. Ház. II. köt. 268 l. Erzsébetvároson Begidsán, Cshár, Ördög egy család. L. Báhágián, Bêrgár, Fekete, Pêndás, Thorosz.

Belcsug. Belsug a magyarból kölcsönzött román szó, jelentése: bőség, gazdagság. Theodorus Sánta Belcsug és mellette örményül Todericz Belcsugi. Szam. vár lev. 1736. összeírás. Sánta Tódor alias Belcsuk. Szam. vár lev. 1766. („Placsintár crida.“) A Belcsug család vezetéke Sánta (=Dobál). Az Ágoston, Belcsug, Chodsá,

Dobál, Gágh, Gêzducz, Máli, Sánta egy család. L. ezeket és Bisi. — Belcsug Bogdány alias Kristóf. Szam. vár. lev. összeírás. Belcsug család egyik ágát Kristófnak is nevezték. Chácskojin tuszdêr Belcsuginê: Belcsug Kristóf leánya. Szam. Ker. I. köt. 61. l. 631 t.

Belelák. Belelák Tódor. E gúnynev most nincs használatban. Szam. vár. lev. 1852.

Beltegár, Bêltêgár. Báltac a török-magyarból kölcsönzött román szó, jelentése: balta, fokos. Baltegár, Beltegár, Bêltêgár=baltás, fokost-viselő. E család örmény neve Dágárávor (*ααυλαρραρρ*), törökül: teperdár, Báltádsê. — Gájánná Báltágár. Szam. Ker. III. köt. 281 l. 110 t. — Vászil Bedrosz Beltegári vèrti: Beltegár Péter fia László. Szam. Ház. II. köt. 46 l. 49 t. L. Báltá, Biluska, Szappanyos,

Bêrbiár. A borbély, Barbier szónak román alakja. Keork Bêrbiár. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 98 t. Kihalt család.

Bêrdul. Bord (*αααα*) örmény szó, jelentése: kôdök; ul román határozó szócská: az, a. Ohánesz Bêrdul. Szam. vár. lev. 1794 év. L. Burik. Bêrdul (Burik) kihalt család.

Bêrgár. Bêrc a magyarból kölcsön vett román szó, jelentése: berek, erdô; bercariu: erdôcsôsz. Hunfalvy a „Századok“ 1888. évfolyam 5. füzet 458 l. ezt mondja: „Az újabb rumenben talán már nincs meg a bêrc és bêrcariu.“ Megvan. — Bêrgár a Báhágián családnak román neve. Az 1721-ik évi összeírásban (Szam. vár. lev.) még így: Bêrku. — Ászvâdur Bêrgár. Szam. Ház. II. köt. 96 l. 7 t. L. Báhágián. — Bêrgár Bogdán Anna, Szam. vár. lev. 1809 év 812 sz. A Báhágián, Begidsán, Bêrgár, Pêndás család vezetékneve Bogdán. L. ezt. A Bêrgár, Gyergyó-Szent-Miklóson most Polgár.

Bêrká, magyarból kölcsönözött erdélyi örmény tájszó, jelent báránybôrt. A magyar birka, apróbb, göndör szôrű, nemesített juh (v. ö. berke.) Isaacus Jakab alias Berke. Szam. vár. lev. összeírás. — Isaacus Ágopsa alias Bêrka. Szam. vár. lev. összeírás. Hágopsáin tuszdêr Bêrkáinê. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 493 t. Jakabfi Izsák fizette ki 1737-ben a szamosújvári dominium árát. A nyugta alá

ezt írta: *bu buuy wqnpzuyb*: Én Jakabfi Izsák. Ezen nyugta hátára ez van írva: *buuyjü wlpquyjü þnnyþü t.*: Berka Izsák irata. Bêrká, az Ágopsa (=Gopcsa,) Jakab, Jakabfi család gúnyneve. Ágop, Ágopsá, Bêrká, Jakab egy család. L. Ágopsa, Jakab, Jakabfi.

Beszenszki, a Bocsánczi családnév elferdített alakja. Bocsánczi=Besánczi, Besánszki, Besenczki. Besenczki Gádár, Chácshig Khoszái gin: Besenczki Katalin, Kasza Kristóf neje. Szam. Ker. IV. köt. 300 l. 1853 év. Cajetanus Bocsánczi egyazon iratban így is fordul elő: Cajetanus Betsánszki. Szam. vár. lev. 1799 év 1675 sz. L. Bocsánczi.

Beszter a német gut szó (jó) felsőfokából (best) alakított név. A Bournáz család egyik ágának gúnyneve. L. Bournáz.

Betá. A Beteg, Betá(g) rövidített alakja. Vászil Betáján. Szam. Ker. III. köt. 68 l. 93 t. L. Beteg, Nevelics.

Beteg, magyar szó; az anyakönyvekben így is fordul elő: Beteág, Betág, Bejteág, Bethág. Toder beteágê Bedroszi Esztáchnoján: Észtáchno Péter fia Tódor, a beteg. L. a szamosújvári plebániai templom építésére adott összegekről vezetett jegyzék 1753. évét. Ebből látszik, hogy Szamosújvártt egy más Esztechno Péternek szintén Tódor nevű fia volt; az első Tódor tehát megkülönböztetésül „beteg“ jelzöt nyert, melyet (Beteg) azután utódai a családnév (Esztechno=Stephanovics) helyett kezdettek használni. Nevezettnek fia már Beteg név alatt fordul elő: Bedrosz Toderi Beteági: Beteg Tódor fia Péter. L. Ángár, Betá, Betgi, Esztechno (Stefanovics), Láphics, Nevelics, Têzsár.

Betgi, a Bet(e)g-i (Betegnek fia) rövidített alakja. Bedrosz Betgi. A szamosújvári timártársulat iratai közt, 1802 év.

Bêzá. Bêzá(vor), bêszágávor (*quuquinnp*) koszorús, mint a győző, mártir (Márton), király (Császárs). Bêzávor=István (Stephanus). Bêzávor, a Stefánovics család örmény neve. A Bêzá(vor)=Stefánovics család a mult század első felében elhagyta a Stephanovics nevet és a család gúnynevét: a Nevelics („Beteg“) nevet kezdette használni. A Bêszágávor családnév előfordul Keleten is: Ávedum

Bêszágián. L. marseillei „Armenia“ 1888 évf. jún. 27. 88 sz. — Vártán Bêzáján. Szam. Ház. II. köt. 155 l. 30 t. Ánton Bêzávor. Szam. Ker. I. köt. 177 l. 1957 t. L. Beteg, Nevelics.

Biáthá. Biáthi jezdán (török), *zvoiazór*, il tempio di Dio, az Ur egyháza. Biáthá = Domokos, Domonkos, Dominicus. L. Cziriák, Dominik, Gurjeh, Kritsa, Szêcshevczhi. A Biátha családnév most nincs használatban.

Bidin. Bidinea román szó, jelentése: sekrestyés, kántor. Bidin(ea) = Deák. E családnév most nincs használatban. Chácshig Bidinián. Szam. Ker. II. köt. 545. l. márt. 28. L. Deák.

Bihálovics. L. Bihul.

Bihár, Birár. Birár román szó, jelentése: serfőző, Bierbrauer. Kirkosá Birár. Szam. Ker. I. köt. 83 l. — Mánug Birárján. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 53 t. — Vártán Bihárján. Szam. Ház. II. köt. 216 l. 1112 t. — Vártán Bihár-i. Szam. Ker. II. köt. 397 l. 110 t. A Birár (Bihár, Berár) család kihalt.

Bihul, erdélyi örmény tájszó, értelme: bival, hellenül bubalos, latinul bubulus, csehül buwol, németül Büffel, francziául bufle. Bihul Lukács. Szam. vár. lev. 1821. 985 sz. A Turcsa család egyik ágának gúnyneve. Erzsébetvároson Bihul, Bihalovics, Chárib egy család. E család Keleten Komesián *(10112)* örmény szó, jelentése: bivali nevet visel: Komesián Hám párczum. „Arévélkh“ 1888. évf. 1372. sz.

Biluska. Bialusovka — Bi(a)lus(ov)ka — helység Oroszországban (Podolia). — Stephanus Bilus alias Szappanyos. Szam. vár. lev. 1804 év, 1589 sz. A Beltegár, Biluska, Krêszta (Keresztes), Krikor (Gergely), Szappanyos (Szábondsi) Ládai egy család. E család vezetéknéve: Krikor. — Biliská Észthephán: Biluska István. Szam. Ker. III. Köt. 421 l. — Mánug Sztephánin Biluskáin vêrtin: Biluska István fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 482 l. 19 t. 1814 év. Krikor Krêszttái Biluskáján: Biluska Krêszttái fia Gergely. Erzs. Ker. II. köt. 42 l. 25 t. — Baluska magyar szó: Handbeil, kézi balta. L. Báltá, Beltegár.

Biró. Ioannes et Bogdán Biró obaeratores armeni. Szam. vár. lev. 1786 év, 367 sz. — Szêhág Chácshigi Birovján Szászvárosen: Biró Kristóf fia Izsák Szászvárosról. A násznagy Borbiró János (Ovánnesz Borbirovján); tehát a Biró családnév a Borbiro rövidítése. Szam. Ház. II. köt. 179 l. 1800 év febr. 12. L. Borbiró.

Bisi, török szó, jelentése: híg placsinta. A Blid család török gúnyneve. — Ávedumê Gházárin Bisun vêrtin: Bisi Lázár fia Ávedum. Szam. Ház. II. köt. 152 l. 12 t. — Lazarus Belcsug alias Bisi. Szam. vár. lev. összeírás. A Belcsug család egyik ága Bisi. Bisi = Blid = Placsintár. L. Belcsug Blid, Placsintár.

Bizdi. Bêzdig (*uεευθι*) örmény szó, jelentése: kis, kicsi. Bizdi Ászvádur: Kis Ászvádur (Bogdán). Szam. Ker. I. köt. 61. l. 638. t. Bizdi Ágop: Kis Jakab. Szam. Ker. II. 252. l. Bizdi Chácshádur: Kis Chácshádur (Keresztadta, Cruce-datus.) Bizdi Kápátán: Kis Kapatán. Ohánnesz Bizdi Krikori: Kis Gergely fia János. Osztián Christophorus junior: Chácshig Osztiáni Bizdigi. Szam, vár. lev. 1738. összeírás. Ezen idézetből is látszik, hogy bizdi (bizdig, bêzdig) = junior (ifjabb).

Blágá. Blagã román szó, jelentése: áldott. — Blága Ávedum. Szam. vár. lev. 1813. A Haraga család egyik ágának román gúnyneve. L. Haraga, Ortnádz.

Bleská. Pleş román szó, jelentése: kopasz. — Luszig Bleská. Szam. Ház. II. köt. 8 l. 67 t. — Mánug Chácskoi Bleskáján. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 54 t. L. Dsecshegh, Gondág, Kendof, Kêndov, Khel, Kopasz, Szultán.

Blid. Blith (*υιθθ*) örmény szó, jelentése: placsinta. — Várteresz Blid. Szam. Ház. II. köt. 18 l. 407 t. E családnév most nincs használatban. L. Bisi, Placsintár.

Bobhok. Boboc román szó, jelentése: fi, fióka. Boboc de rațã: réczefi. — Bobhok gúnynev. Bobhok Jákub. Szam. Ker. II. köt. 718 l. 111 t. L. Rác: A Bobhok családnév most nincs használatban.

Bocsánzi: Botusáni, Botusán helységből való. Botusán, helység a volt Moldovában. Joachim Bocsántzi. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 6 t. — Christophorus Botsánski: és mellette örményül Botosáni Chácshig. Szam. vár. lev.

1766 év 66 sz. — Botosán Márton borbíró. Szam. vár. lev. 1769 év. Kebelei Nagy András leveléből. — Márton János alias Bocsánczi. Szam. vár. lev. 1747 év. E család vezetékeve Márton (Márdirosz.) Árinkh berbenczá ág-hácshá Ohánneszín vértéven Bocsánczi Szárucháninê: tagdíjt vettünk Bocsánczi-Szaruchán János ur fiától. Szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. E szerint Szarukán (Borbíró)=Bocsánczi. Bocsánczi, Márdirosz, Mártonfi, Szarukán egy család. — Ezt a nevet: Ászvádur Chácshigi Bocsánczu 1736-ban az összeírás alkalmával hibásan így fordították latinra: Christophorus Bogdán; így kellett volna: Bogdan (filius) Christophori Bocsánczi. Szam. vár. lev. Ugyanakkor ezt a nevet: Bizdi Márdirosz Bocsánczu hibásan így fordították: Martinus Kristóf (helyesen így: Christophorus junior Martini Bocsánczi). Hovszeph Dominiki Bocsánczki gám Komiczi vortin: Bocsánczi vagy Komicz Domokos fia József. Szam. Ház. II. köt. 484 l. 69 t. A Bocsánczi család egyik ágának gúnyneve: Komicz. Egy régi összeírásban ezt kaptam: Christoph Bogdán alias Bocsánczki; de ez csak ezen névnek rövidítése: Christophorus Adeodati (Bogdán) Bocsánczi: Bocsánczi Bogdán fia Kristóf. L. Borbíró, Komicz, Lába, Szarukán.

Bocshig (*uukbá*) örmény szó: far, faracska, kis ember. — Gyergyó-Szent-Miklóson Bocsig most Kis. Mánuság Luszig Bocshigján. Szam. Ház. II. köt. 82 l. 24 t. E családnév most nincs használatban. L. Áki, Bogics.

Bocskás. Bocska (magyar szó) csöbörhez vagy vederhez hasonló víztartó edény fából. Bocskás=Kádár. Kihalt család. Erzsébetvároson Bocskás, Kozocsa egy család.

Bódog=Bedo. L. Bedo, Chutlube.

Bogdán szláv szó: Istenadta, Istenajándéka, Adeodatus, Theodorosz. Szam. vár. lev. 1780-dik évi iratai közt e név fordul elő: Stephanus Bogdány, mit a magyar jegyző (Berkai) Bogdán István helyett hibásan így fordított: László Bogdán. L. Áruthun, Ászvádur, Bèngár, Bundá, Burgyá, Chácshádur, Kápdebó, Kirkosá, Nevelics, Placsintár, Szèhág, Szongott, Urmánczi.

Bogdándi. Dániel Bogdándi. Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851 év febr. 18. Bogdándi a Bogdáni névnek másik

alakja. Az idézet helyes értelme magyarul ez: Bogdán-nak (fia) Dániel.

Bogdánfi. Krikor Bogdánfján. Szam. Ker. II. köt. 1775. 440 l. 78 t. Szamosújvárt a Bogdánfi név 1775-ben fordul elő először; Gajzágó, Bogdánfi, Mártonfi, Lukács egy család. A Bogdánfi, a Gajzágó családból szakadt ki. 1782-ben, midőn a plebániai templom ledölt tornyát építették, az 1782—198 számú akta szerint Bogdánffy Gábor volt a munkafelügyelő (inspector); ezt az inspec-tort az akkori bíró (Գումլո Պրիզորի Շիմայիան) Kápriel Gájszá-koján-nak (Գարրիէլ Կայսազօրեան: Gajzágó Gábor,) a főgond-nok: Dániel Miklós pedig a nyugtára írt sorokban Kápriel Bogdánfjännak (Գարրիէլ Պոլսուանֆիեան Bogdánffy Gábor) nevezi. Szam. vár. lev. 1782. 198 sz. A Bogdánfi Dobál, Gáguch, Gajzágó, Izsák, Sánta egy család. Christophorus Bogdánfi alias Zsumerd. Szam. vár. lev. 1797. 102 sz. jk. A Bogdánfi család egyik ágának gúnyneve Zsumerd. L. Dsumerd, Gajzágó, Zsumerd. Erzsébetvároson Bogdánfi, Schuster, Tájvel egy család.

Bogdánovics, szláv szó (Bogdan+vics=Bogdánfi). Maria Bogdánovics. Szam. vár. lev. 1799. 582 sz. L. Bogdán, Bogdánfi, Gámenczi.

Boghosz, örmény név, magyarul Pál. Chácshig Bo-ghoszián. Szam. Ház. II. köt. 491 l. 73 t. A Boghosz családnév előfordul Keleten is: Krikorisz árkhiebisz gobosz Der-Boghoszián. „Árévékh“ 1886 évf. okt. 15. 824 sz. Boghosz alias Pál János. Szam. vár. lev. 1804. 690 sz. Chácshig A. Kirkori Boghoszián gám Kesorián. Szam. Ház. II. köt. 290 l. 11 t. 1813 év. A Boghosz család egyik ágának gúnyneve Kesor. — Rozsi Kájtáni Boghoszián gám Kolczáin. Szam. Ház. II. köt. 245 l. 22 t. 1814 év. A Boghosz család másik ágának gúnyneve Kolczá. L. Hádsi, Kesor, Kolczá, Pál, Tul.

Boghoszfi. Joannes Boghoszfi. Szam. vár. lev. 1792. 133 sz. A Boghoszfi magyar neve: Pálfi. L. Pálfi.

Bogiát. Bogát román szó, jelentése: gazdag. Vártán Bogiát. Szam. Ker. II. köt. 201 l. 108 t. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Jakabfi, Máli. Bogiát a Jakabfi család egyik ágának gúnyneve. A Bogiát név most nincs használatban.

Bogics. Jacobus Bogits. Szam. vár. lev. 1806 év 520 sz; de egy sorral lejjebb „soror sua Anna Bocsig.“ Tehát Bogics=Bocsig. L. Bocshig.

Bokor. Bokhor a kos-csillagzat héber neve. Bokor, Csillag, Zuhál egy család. A Bokor családnév most nincs használatban. L. Csillag, Hurmuz, Zuhál.

Bor, boros magyar szó. Erzsébetvároson Bor, Szentpéteri egy család. Biró, Bor, Borbiró, Boros, Kinovián egy család. Ágop Bor-i. Szam. Ház. II. köt. 67 l. 14 t. 1767. L. Biró, Borbiró, Boros, Kinovián.

Borbiró, magyar szó; Márdirosz Ohánneszi Bocsánczu Borbirovján: Bocsánczi Borbiró János fia Márton. Borbiró a terjedelmes Bocsánczi család egyik ága. Szam. Ker. II. köt. 113. l. 85 t. Az, ki a borárulási jogot a várostól (Szamosújvár) kivette, neveztetett Borbirónak. Ághácshá Borbirovê ájszinkhên ághácshá Donigê Pátján: Borbiró ur vagyis Pát (Ázbej=Rác) úr. Szam. vár. lev. 1772. — Ághá Borbirovên Toderásê Szthegárián: Esztegár Tódor Borbiró ur. Szam. Ház. II. köt. 19 l. 421 t. Ezek szerint a Pát és Esztegár család egyik ága is Borbiró. L. Bocsánczi, Esztegár, Pát.

Borcs. Borş román szó, jelentése: czibere. Gúnynév. Chácshig Boresh-i. Szam. Ker. II. köt. 175 l. 202 t. Kihalt család.

Boritás, magyar szó, betakarás, befödés; v. ö. borit. Gombkötöknél lapos vagy gömbölyű zsinor. Doroth Boritásián. Szam. Ker. IV. köt. 227 l. A Nuridsán család egyik ágának gúnynéve.

Borocza, a Bor családnév kicsinyített alakja. L. Bor.

Boros. L. Biró, Bor, Borbiró, Kinovián.

Borsos, magyar szó. Szdéphán Borsos. Szam. Ház. II. köt. 469 l. 130 t. A Borsos (=Kiperdsi, Piperdsi) család kihalt. L. Kiperdsi, Piperdsi.

Bosnách, Bosnyák, Bosnyákország lakosa; szoros értelmében a déli szlávok egyik ágából való. Háruthiun Bosnáchján. Szam. Ház. II. köt. 28 l. 281 t. E családnév előfordul Keleten is: Thorosz Bosnáchján. „Árévékh.“ 1886 szept. 24. 807 sz. Azt, ki Slavoniából való, vagy a szláv nemzethez tartozik, a török bosnách-nak nevezi.

Bostin. A tök (Kürbis; növénytan) román neve bostán; a török boszthán szó: kert. A Têtumdsi család román neve. L. Sogeldia, Têtumdsi.

Bovtea. Boftă román szó: púp. — Thorosz Bovtea-i. Szam. Ház. II. köt. 31 l. 8 t. Kihalt család.

Brásovczi: Brassai. Nigol Brásovczi. Szam. vár. lev. 1721. összeírás. E család Brassó városában lakott. Kihalt család.

Brëndzár, Brundzul. Brândia román szó, jelentése: turó. Brëndzár: turóárus. Máxim Brindzul-i. Szam. Ház. II. köt. 46 l. 92 t. Kájtán Brëndzárián alias Jolbeji. Szam, Ker. III. köt. 340 l. 107 t. Kájtán Brëndzárián alias Jolbej Luszig Simáján: Brëndzár Kajtán, másképp Jolbej Simai Lukács. Szam. Ker. III. köt. 340 l. 1817 év. Cajetanus Jolbej alias Brëndzár. Szam. vár. lev. 1811 év. A Samai családból szakadt ki a Jolbej család. A Simay család egyik ágának gúnyneve Brëndzár. A Brëndzár név most nincs használatban. L. Edêlbej, Jolbej, Simai.

Budách. Budák török szó, jelentése: ág, halom, örményül voszd. Donig Budáchjancz. Szam. Ház. I. köt. 2 l. 7 t. L. Budákovics.

Budákovics = Budách. Budákovics volt Szamosújvár első plebánosa. Kihalt család. E családnév előfordul Keleten is: Butáchján. „Árévékh“ 1888. 1323 sz.

Budik? Ászvádur Budikh-i. Szam. Ker. II. köt. 600 l. 51 t. Kihalt család.

Budzát, buzat román szótól, ajakos, nagy ajakú, ajok. Sztephán Budzátján. Szam. Ház. III. köt. 5 l. — Moldovai Budzát Kristóf. Szam. vár. lev. 1731. A Budzát család vezetékeve Moldovai (=Moldován.) — Várterész Budzátján Ezgêrczhin. Szam. kereskedő társaság iratai közt, 1790. A Budzát, Budzeskul, Czárán, Edel, Ergêrczhi, Moldován egy család. L. ezeket. Ez a család nemes volt még a külföldön.

Budzeskul (Buzeskul, Buzesko) a Budzát név másik alakja. — Ákszend Budzeskul. Szam. Ház. II. köt. 8 l. 166 t. L. Budzát, Balog, Kok.

Bulbuk. Bulbuc román szó, jelentése: buborék. Az Ángszend család gúnyneve. Martinus Bulbuk. Szam. vár.

lev. 1781. (Csásus krida). Bulbuk alias Makrai (Mákra) János. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. A Bulbuk család egyik ágának gúnyneve Makrai. — Christophorus Geron alias Bulbuk. Szam. vár. lev. 1788 év 59 sz. — Joannes Christoph alias Bulbuk (helyesen Joannes Christophori Bulbuk). Szam. vár. lev. összeírás. Az Ángszend és Geron család egyik ága Bulbuk. L. Ángszend, Geron.

Bulgár. Jákub Bulgár. Erzs. Ker. II. köt. 84 l. 21 t. L. Bosnyák, Polyák, Tóth.

Bulik. (Bu)bulig (háv) örmény szó, jelentése: kuvik, bagoly. A Novák család egyik ágának gúnyneve. Ászvádur Bulikhján. Szam. Ker. III. köt. 256 l. 105 t. L. Novák.

Bulk, a Bul(bu)k rövidített alakja. Bulk Ángszend Szam. Ker. II. köt. 272 l. 60 t. L. Ángszend. Ászvádur Bulbuki (Szam. vár. lev. 1785. 269 sz.) a tanuvallomást így irta alá: *bu buluunur bulukh* (jész Ászvádur Bulk-i); tehát Bulk=Bulbuk. L. Bulbuk.

Bumbár. Bumbar román szó, jelentése: gombkötő. L. Borítás. Krikor Bumbár-i. Szam. vár. lev. 1782. 203 sz. E család most Gombos nevet visel.

Bunda. E család örmény neve *uunt'u* (ászdén: innen, e világról való), törökül: bundá. Chácshig Bundá. Szam. Ház. II. köt. 99 l. 66 t. L. Ázczihi, Bogdán, Burgyá, Chácshádur, Szêhág.

Bundádá=Bundá. Ászvádur Bundádá. Szam. Ház. II. köt. 77 l. 119 t. Christophorus Miklós alias Bundádá. Szam. vár. lev. összeírás. A Bundádá család vezetékeve Miklós. L. Miklós, Nigol. Bundá=Bundáda. A Bundá, Bundádá családnév most nincs használatban.

Burgyá. E család örmény neve *ászd* (*uun*) törökül: burádá; ebből (Burdá) Burgyá. Andris Burdeján. Szam. Ház. II. köt. 28 l. 565 t. Bogdán András alias Burgya. Szam. vár. lev. összeírás. A Bundá, Bundádá, Burgya család vezetékeve Bogdán. L. Ázczihi, Bogdán, Bundá, Chácshádur, Szêhág.

Burik, román szó, jelentése: kődök. Ászvádur Burik. Szam. Ház. II. köt. 268 l. 44 t. Kihalt család. A Bêrdul család román neve. L. Bêrdul.

Burkus. L. Ászlán, Chárib.

Burnáz. Burun török szó, jelentése: orr; burnu kheszikh: pisze orrú. Ánton Burnáz. Szam. Ház. II. köt. 187 l. 24 t. L. Beszter, Fészágán. E családnév előfordul Keleten is: Hágop Burnázján. „Árévelkh.“ 1887. 1100 sz.

Buslig (*busli*) örmény szó, jelentése: rövidlátó (myops).

Burduhosz, a magyar potrohos szóból, jelentése: potroh; nagy, kövér, lelogó hasú, potrohos, pothos, pohos; v. ö. burdule (román szó). Krikor Burduhosz. Szam. Ker. II. köt. 318 l. 57 t. L. Hászt, Kövér, Vastag. A Burduhosz név most nincs használatban.

Butá. Puth, buth (*but*) örmény szó, jelentése: tompa, nem éles. Vászil Butáján. Szam. Ker. III. köt. 51 l. 101 t. Kihalt család. L. Kulmig.

Buzát. L. Budzát, Edel.

Buzeskul. L. Balog, Budzeskul.

Nyári levél.

Sokszor hallottam azt, hogy Szamosújvár városának van valami varázs-ereje. A ki egyszer ennek a városnak lakója volt, az visszavágyik s nem bírja azt felejteni!...

Most már én is tudom és átéreztem. Hisz mind az, a mit ott átéltem, jóra és szépre emlékeztet s mikor a sors távozásra kényszerített, — fájt a válás érzete!

A távozás órája elérkezett, — a véghatáron a leáldozó nap sugarai még egyszer bearanyozták a hegyek ormait, — aztán reánk borult egy olyan nyári éjszaka, melyben a föld termékeny mezői illatos lehetőől álomba merül a fáradt utas és újra átéli az elmúlt boldog időket! Én is így álmodoztam s úgy vagyok vele mint a gyermek, a ki ha elhagyja a szülői házat, szívébe zárja annak szép emlékeit!

De hát csoda-e ha szeretjük azt a várost? Hisz a velünk született hazaszeretet érzete és a szülőföldhez való ragaszkodás egyformán jellemzi az örményt és magyart!

Az örmény egyaránt büszke mind arra, a mit a közöshaza javára tesz és alkot s mind azt nemzeti jellegével oly példásan és ösztönszerűleg tudja összeegyeztetni, hogy ellentétbe soha sem keveredik. Miért nem érzik ezt úgy a többi nemzetiségek is?

Mindezt jól esik tudni s még jobban esik látni, hogy ezt a szép viszonyt az „Armenia“ mily öntudatosan törekszik művelni és egyszersmind ebben rakta le létjogosultságának biztosítékát; mert nem egyszer tapasztaltuk, hogy a szépen szerkesztett vállalat nem csak az örmény, hanem a magyar nemzet történelmének is hasznos szolgálatot tett azokkal a becses adatokkal, melyeket örmény kútforrásból merített.

Midőn tehát bucsút intek Szamosújvár felé, még egyszer szivemből üdvözlöm ott maradott lakóit s kérem engedjék, hogy maradjak velük érző polgára annak a kedves városnak, melynek hazafias és lelkes polgárai oly szépen őrzik és ápolják a kegyelet emlékeit! — Üdvözlöm újabb áldozatkészségükért, midőn ismét oly szép jelét adták fenkölt és nemes gondolkozásuknak, — mikor a Verzár püspök — a város alapítójának — emlékezetét szobrának létesítésével megörökítik!

Üdvözlöm az „Armenia“ szerkesztőjét, mint az üdvös célok megvalósítását előmozdító — szellemi munkást!

Harmath Domokos.

A hazai örmények.

Az erdélyrészi örmények hiteles történelmi adatok és hagyományok egyhangú tanúságtétele szerint Áni városából származtak. 1239-ben vettek innen bucsút a mostani hazai örmények ősei és éjszaki Kaukasiában, Kazán és Asztrákan között Ákhszár vidékén telepedtek meg, hol szenvedések között 1330-ig maradtak s innen a kútfők által mindegy 40,000 örmény család 1330-ban átköltözött Krimiába, hol vendégszeretettel fogadtattak. Minthogy azonban az itteni török-tatár dúlás miatt töb-

ben az örmények közül is elvesztek, a megmaradottaknak futásban kellett menedéket keresniök. A menekülőket Lengyelország városai, Kámenic, Mohilov, Lemberg, Stanistáv stb. fogadták kebelökbe. Lengyelországból, nem lehet tudni, hogy mikor s miért, átköltöztek Moldvába, hol hét várost alapítottak; innen pedig szintén üldözve 1669-ben az erdélyi havasokba, onnan azután I. Apafi Mihály fejedelem engedelmével a havasok aljában levő helységekre vonultak. E helységek voltak, Görgény, Petele, Bátos, Felfalu, Gyergyó-Szt-Miklós és Csik-Szépviz. A nevezett fejedelem az örményeket a belvillongások, a török és tatár-dúlások által megfogyatkozott országa benépesítése és a kereskedelem előmozdítása tekintetéből vendégszeretettel fogadta, kiváltságokkal és szabadalmakkal megajándékozta őket és lehetővé tette azt, hogy városaik: Szamosújvár (1726) és Erzsébetváros (1738) később a szabad kir. városok sorába emeltessenek. A kereskedésen kívül — minthogy az örmények az örmény helységeken kívül örökös földbirtokot nem vehettek, s csak zálogban, vagy haszonbérben tartottak földeket — a papi, katonai vagy orvosi pálya lett a legkeresettebb, mígnem 1840 elején az erdélyi országgyűlés honosítja őket; az 1848-iki vívmányok pedig az örményeket is végkép egyenjogúvá tették a haza minden polgárával, bárha előzőleg az uralkodók, köztük Mária Terézia, több örmény családot nemesi rangra emelt. Itt említjük fel, hogy 1729-ben mintegy 30—40 örmény család jött be az országba, s Ujvidéken telepedett le akként, hogy midőn a törökök 1739-ben Belgrádot elfoglalták, e város lakóinak nagy része: a kath. németek, görögök, szerbek és örmények Erzerumi Jakab vezetése alatt a török zsarnokság alól menekülve, a Száván és Dunán átkeltek, a szomszédos magyar földre jöttek át s Ujvidéken megtelepedtek; itt 1746-ban felépült templomukat felszenteltették, mely 1849-ben leégett. A felépített templomot, 1891-ben ismét felszenteltették. Az újvidéki örmények a vallás révén szintén egy telepet alkotnak. És így ma öt telepe van a hazai örményeknek: Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyó-Szt-Miklós, Csik-Szépviz és Ujvidék.

Az erdélyi örmények, mint az örmény nem-egyesült (keleti) vallás hívei jöttek be e hazába Minász nevű püspökükkel, ki már 1649-ben Moldvában püspökük volt. Verzereskul Oxendius, ki kezdetben szintén örmény nem-egyesült volt, de később mint a „collegium Urbanum de Propaganda Fide“ római növendéke, hittérítő gyanánt Erdélybe küldetett ama feladattal, hogy az örményeknek a róm. kath. egyházzal való egyesülését mielőbb vigye keresztül. Verzereskul hat évi működése után 1690-ben keresztül vitte az egyesülést annyira, hogy még Minász püspök is áttért a kath. hitre és mint ilyen halt meg Erdélyben. Az egyesülés ünnepélyes ténye Lembergben ment végbe. Hogy az egyesülés szilárdul megtartassék, kérték a Szentszékét, hogy szentelje fel Verzereskul püspökké, a mi meg is történt 1691-ben, mikor is mint felszentelt erdélyi örmény kath. püspök visszatért Erdélybe és átvette az egyházmegye kormányzását. Verzereskul 1715-ben halt meg Bécsben. Utódául Stefánovics István doctort jelölte; Mária Terezia Theodorovics Mihály dr. szamosújvári főesperest nevezte ki; minthogy ezt a Szentszék meg nem erősítette, az erdélyi örmény katolikusok ideiglenesen az erdélyi róm. kath. püspök joghatósága alá kerültek s ma is ő a főpásztoruk, kinek azonban nincs meg a joga, hogy örmény papokat felszentel-hessen. Ez a magyar-örménység egyházzogi sérelme 180 esztendő óta s rajta vannak, hogy az örmény püspökség visszaállittassék. A hazai örmények papjait ez idő szerint vagy a bécsi vagy a lemergi örmény kath. érsek szenteli fel. A hazai örmény kath. egyház önkormányzati szabadságát és jogegyenlőségét az 1868. évi XLIII. t.-c. 16 §-a állapította meg.

Az örmények főfoglalkozása a kereskedelem s ma sem kerüli el figyelmét az örménynek semmi olyan termék, a melyen — gondolata szerint — nyerhet valamit. Megvásárolja a székelytől deszkáját, gerendáját, léceit; a szásztól és óláhtól a gyapjút és báránybort szedegeti össze s nagyban kereskedik azokkal. A marha-, ló- és juhkereskedést pedig kezdettől fogva nagy gyakorlattal űzi. A földművelésnek e nép nem barátja annyira, hogy

még saját földjét is idegennel dolgoztatja. A kereskedelem terén való jártasságával e faj csak életrealóságát bizonyítja. Azonban az örmények szép észtehetséggel és társadalmi finom modorral is áldattak meg; ennek tulajdonítható főleg az, hogy a legmagasabb államhivatali, katonai, tanári, ügyvédi, mérnöki, orvosi, papi, írói és más pályán is a hazai örmények, egy más itteni népfajhoz sem hasonlítható kedvező arányban tudnak maguknak alkalmazást találni. Középtermetűek, vállasok, olajbarna arczczal, koromfekete hajjal, sas-orrjal és fekete szemmel bírnak, mely jellegzetes vonások miatt különösen az örmény nők szépséget dicsérik. Heves véralkatúak, a mi visszatükröződik járásukban, taglejtésükben, beszédükben és minden mozdulatukban. Általában véve azonban csendes természetűek, komolyak, kevés beszédűek. Más népektől különösen ritka alkalmazkodó képességük által különbözteti magát az örmény. Ebből folyik, hogy csaknem hihetetlen könnyűséggel sajátítja el azon népek nyelvét, szokásait, hová a sors juttatja. E mellett az örmény kitartó a munkásságban, takarékos, vendégszerető s a közügyek iránt áldozatkészségig melegen érdeklődik. Polgári és demokrata-érzelmeit, szokásait csak akkor vetkőzi le, ha magas állásba jut. Családi élete mintaszerű; nagy gondot fordít gyermekei nevelésére... Még csak az örmények hazafias szellemét említjük fel, mely nem egy tábornokot adott a hazának az 1848-iki önvédelmi harcban s az absolutizmus járma alatt a magyar érzelmelfojtására intézett törekvésekkel szemben nem egyszer szállott sikra.

Dr. Gopcsa László,

Nyílt levél Márton Dávid főgymnasiunai tanár urhoz.

Gyergyó-Szent-Miklós 1897 aug. 23.

Igen tisztelt Uram!

Önnek, az „Armenia“ augusztusi füzetében megjelent, a mi kedves Szerkesztőnkhez intézett, becses sorai olyan hatást gyakoroltak reám, hogy ezt nem bírom

magamba fojtani; bátor leszek tehát ennek e helyen kifejezést adni néhány szóban.

Én is — miként Ön — itt a Székelyföldön láttam meg először a napvilágot s gyermekkorom óta megszárdult lelkemben az a hit, miszerint a székelyek nem éreznek rokonszenvet az örmények iránt. És ime Ön igen tisztelt tanár ur, képes volt néhány szóval megingatni lelkemben e balhiedelmet, anélkül, hogy erről bár sejtélemmel is birt volna.

Azokért az elismerő, magasztató, szép szavakért, melyekkel Ön az örményeket elhalmozta, mindig, valahányszor az „Armenia“ vagy más lapok hasábjain becses nevével találkozom, jól-eső érzéssel szivemben fogok Önre gondolni.

Szives üdvözléttel kész tisztelője:

Kritsa Klára.

Kisebb közlemények.

A szamosújvári m. kir. állami főgymnasium 3. évi „Értesítője“ az 1896/97. tanévről. Közli dr. Mártonfi Lajos kir. igazgató. A jól szerkesztett „Értesítő“-t, mely tíz fejezetre oszlik, érdekes mennyiség-tani értekezés nyitja meg, mit »Egy, az érintőre vonatkozó planimetriai feladat« cím alatt Novák Antal tanár irt. A II. fejezet a tanárok, hitoktók- és tanítókról szól; az igazgatóval együtt 13 tanár, 6 hitoktató és 2 tanító működött ezen intézetnél. A III. fejezet a bevégzett tananyagot közli. A IV. fejezet elmondja, hogy mivel gyarapodtak a szertárok. Az V. fejezet czíme „Jótekonyság“. E fejezetben A. alatt előbb az ifjúsági segély-egyesület szabályai, melyeket a magas kormány 1896 évi november hó 24-én 57046 szám alatt jóváhagyásával megerősített — vannak közölve. B. pont az »Alapítványok«-ról szól. A Bogdánfi Etelka-féle alapítvány alapító oklevelét egész terjedelmében közlöm: „A közelebről elhalt nagybátyám, Bogdánfi Gergely aradi lakos, a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasiumnál, néhai boldog emlékü, forrón szeretett leánya: Bogdánfi Etelka nevére egy szerény alapítványt ohajtott tenni. 200 az az kétszáz forintot o. é. hozzám küldött azon kijelentéssel, hogy ezen alapítványtökének évi kamatjából egy, a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasiumba járó örmény szertartású rom. kath. szorgalmas és jó magaviseletű tanuló segélyeztessék. Nagybátyám közbejött halála után én, mint ez ügyben teljes megbizottja, a következő oklevelet állítom ki: 1. Alapítványtöke

fejében a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasium igazgatóságánál a mai napon 200 az az kétszáz o. é. frtról szóló 85 számú szamosújvári takarékpénztári betéti könyvecskét 1895 júl. 3-iki kelettel teszék le, azzal a rendeléssel, hogy ezen alapítvány „Bogdánfi Etelka-alapítvány” nevet viseljen és a gymn. igazgatósága által kezeltessek. 2. Ezen alapítvány évi kamatjából minden tanév végén, a tanári testület gyűlésében hozott határozat alapján a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasiumba járó — osztályra való tekintet nélkül — a legszorgalmasabb és legjobb magaviseletű örmény szertartású róm. kath. tanuló ifjú jutalmaztassék. 3. Ha valamely tanévben — a tanári testület ítélete szerint — ezen jutalomra érdemes örmény szertartású róm. kath. tanuló ifjú nem lenne, akkor ezen alapítványnak ez évi kamatja a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasium segélyegyesületét illeti. 4. Ha valamely tanévben a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasiumban örmény szertartású róm. kath. tanuló nem lesz, azon évi kamatból a tanári testület ítélete szerint — a legszorgalmasabb és legjobb magaviseletű róm. kath. tanuló jutalmaztassék. 5. Az alapítvány számadási kivonatai a magy. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz bemutatandók lesznek. 6. Jelen alapító levelet három példányban állítván ki, jóváhagyás után egy példány a nagyméltóságú magy. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumban, egy a szamosújvári magy. kir. állami főgymnasium igazgatóságánál őriztessek, egy példányt magam részére kérek. Kelt Szamosújvárt 1896. jún. 7. (P. H.) — Novák Gergely s. k., állami főgymn. r. tanár. — Elöttünk: Dr. Temesváry János s. k. tanú. Bogdánfi István s. k., tanú. — Ezen, főgymnasiumunkhoz kötött alapítványon kívül, intézetünk 13 tanulója, mint a szamosújvári „Világosító-Szt.-Gergely-árvaház” növendéke teljes ellátásban részesült. Hét tanuló élvezett ösztöndíjt. — A tanév első felében az egész tandíj fizetése alól föl volt mentve 45, a féltandíj fizetése alól 32 tanuló. A tanév második felében az egész tandíj fizetése alól föl volt mentve 48 és a féltandíj fizetése alól 16 tanuló. — E. Jutalmak. Jobb tanulóink megjutalmazására a következő szives adományok folytak be: 1. A szamosújvári takarékpénztár részvénytársaságtól 14 frt. 2. Dr. Fábíán Péter theol. tanártól egy drb körmöczi arany egy jómagaviseletű és előmenetelű növendék megjutalmazására a vallás-tanból tanusított jó előmenetelért. 3. Todorán Endre könyvkereskedőtől 1 drb arany a legjobb magaviseletű, legjobb előmenetelű és szegény sorsú tanuló megjutalmazására. 4. Voith Miklós ügyvéd-től 1 drb körmöczi arany a legjobb előmenetelű és magaviseletű tanuló megjutalmazására. 5. Nagy Lajos főszolgabíró-tól 10 korona a legjobban szavaló növendék megjutalmazására. 6. Kovrig Simon alorvostól 6 korona a növénytanból legtöbb előmenetelt tanusító V. osztályú növendék megjutalmazására. 7. Könyvjutalmakat ajándékoztak Lámpel Róbert könyvkiadó czég 5 drbot, Drágomán Antal segédlelkész 3 drbot, Esztégár Gergely hittanár 3

drbot és dr. Mártonfi Lajos igazgató 1 drbot. A VI. fejezet, melynek címe »Adatok a tanév történetéhez« a többek közt ezeket mondja: »Főgymnasiumunk alakulásának lefolyt 3-ik éve ép oly küzdelemteljes munkával nehezedett vállainkra, mint a megelőzők. . . Ily nehéz viszonyok között csak az a biztató remény edzette meg már-már csüggedő erőnket, hogy naponként láttuk: miként emelkednek intézetünk új épületének falai s miként kerül tető alá főgymnasiumunknak az a nemes izlésben épült pompás palotája, mely mintaszerű berendezésével és felszerelésével már legközelebb igazi otthona lesz magasztos feladataink megoldásának. . . A jövő tanévvel intézetünk VIII. osztálya is megnyitvatván, az ekként szükségessé váló 3 új tanári állomásra a kinevezések már megtörténtek. — Az alapköletétel 1896. október 29-én ment végbe. Ünneplésünkön oktatásügyi magas kormányunk képviseltette magát, lejött körünkbe országgyűlési képviselőnk, megjelentek a megyei és helyi hatóságok és testületek képviselői és ott volt csaknem teljes számmal Szamosújvár városának mindkét nembeli közönsége. Oktatásügyi kormányunkat Kuncz Elek kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató képviselte, kinek a vasúti pályaudvaron történt fogadtatása után, a piaczi főtemplomban megtartott istenisztelettel kezdődött ünnepélyünk. Azután a főgymnasium esinosan földiszíftett új épülete elé vonult az ünneplő közönség, hol Placsintár Dávid polgármesternek kormányunk képviselőjéhez intézett üdvözlő beszédére, Kuncz Elek tankerületünk főigazgatója válaszolva, különösen kiemelte azt az áldozatkészséget, melyet Szamosújvár város közönsége főgymnasiumunk létrehozása körül tanusított. . . . Az alkalmi beszéd elhangzása után a következő szövegű okmány helyezettett el az alapkőbe: Üdv az olvasónak! Szamosújvár szabad királyi város közönsége az 1893. évi apr. hó 25-iki közgyűlésén elhatározván, hogy magyar hazánk 1000 éves állami életének méltó megünneplése és megőrkítése céljából, az eddig általa fenntartott örmény katolikus városi gymnasiumot főgymnasiummá leendő kiegészítés végett teljesen állami ellátásba és kezelésbe bocsátja, egyszersmind kimondotta, hogy az építendő főgymnasium részére egy, az oktatásügyi kormány által választandó telket ajándékoz, az épület felállításai költségéhez egyszer s mindenkorra 100.000 frrtal, az intézet fenntartási költségeihez pedig minden évben 9040 frt 62 krral járul hozzá. Szamosújvár városának ezen nemes és hofafias áldozatkészségét méltányolták az oktatásügyi kormánynak az idő szerinti vezérei, nevezetesen gróf Csáki Albin és a nyomába lépő báró Eötvös Loránt miniszterek s az utóbbi által 1894. évi decz. 17-én megkötött szerződés alapján I. Ferencz József királyunk uralkodása idejében és dr. Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi minisztersége alatt felemeltetett ez épület 1896-ban, Magyarország állami életének 1000-dik esztendejében, mikor is az oktatásügyi miniszterium államtitkárja Zsilinszky Mihály, a középiskolai ügyosztály főnöke dr. Klamarik János miniszteri tanácsos, a kolozsvári

tankerület főigazgatója Kuncz Elek kir. tanácsos, Szolnok-Dobokamegye főispánja báró Bornemissza Károly, az intézet igazgatója dr. Mártonfi Lajos, Szamosújvár város polgármestere Placsintár Dávid volt. — Az épületet Alpár Ignác budapesti műépítész tervei szerint Reményik Károly mérnök építette a régi nagypiacz helyén 1896. évi márcz. 19-től kezdve. — Ezen okmány az épület alapkövébe 1896. évi okt. 29-én helyzetetett el. — Isten áldása legyen az intézetben, annak létrehozóin és a létrehozók késő maradékain.”

A szíami király európai körútja emlékezetünkbe hozza Lipót kir. főherczeg nyolcz év előtti, keletindiai útját; melyen a főherczeg egy magyar-örmény hazánkfia: Márkovics Márton tengerész-kapitány, (a Theodorovics János, volt huszti, később beregszászi kir. törvényszéki elnökének sógora) kísérte. A szíami király fővárosában, Bangkok-ban fogadta a főherczeget és kíséretét; a kik között Márkovics hazánkfia a tengerészetet képviselte. Kitüntetést is nyert a szíami királytól, s épp nevenapja volt, midőn az indiai koronás érdemrendét megkapta. Mint akkoriban Mármaros-Szigeten lakó rokonaihoz irt levelében emlité névünnepe alkalmából a „Márton-ludak” egész csoportja került, régi hazai szokás szerint, a vágóhidra, hogy a főherczeg és a környezetét képező társaság tagjai keleti vendégszeretettel megünnepeltesseken. Márkovics-kapitánynak Szíam-ból haza írott levelei, valamint a levélborítékok is, praeparált falevelekből készültek s az ottani élet különböző jeleneteit és alakjait ábrázolták. Bangkokban a király nemcsak barátságos ellátásban részesítette előkelő és magas rangú osztrák-magyar vendégeit, — hanem még ajándékokkal is kellemes meglepetést szerzett látogatóinak.

Mi ujság az örmény világban?

Ormánián pásztorleveléből. A konstantinápolyi nem-egyesült örmény patriarkha kiadott szép pásztorleveléből egy-két sort mi is közreadunk: A szent hit az, mit nekünk az első Világosítók adtak, mit Világosító-Szt-Gergely terjesztett; ez üdvözíti lelkeinket, ez vigasztalja sziveinket; ez emeli fel imáinkat az Istenhez, kitől mennyei áldás száll le mi reánk. A hit az, mely minket az ország polgáraivá tesz és mely testi életünket lelki életté változtatja s mely a muló fájdalmak közepette tartós vigasztalást nyújt. . .

A „Neue Freie Presse” egyik száma mondja, hogy a bécsi örmények egyik jelentékeny tagjának: Lázárovics Gergelynek unokaöcsese Lázárovics János, ki tanulmányait a bécsi felsőbb iskolákban végezte, magas államhivatalba jutott. Adjon Isten derék nemzetfelünknek egészséget, hogy idővel magasabb fokozatra emelkedhessék . . .

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos: SZONGOTT KRISTÓF.

Szamosújvárt, Todorán Endre „Aurora” könyvnyomdája.
